

ת"פ 25593/09/10 - מדינת ישראל נגד אריק קנפו

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 25593-09-10 מדינת ישראל נ' קנפו

בפני מאשימה	כב' השופטת חנה מרים לומפ
נגד	מדינת ישראל
נאשם	אריק קנפו

החלטה

בפניי בקשה לחיוב המשיבה בהחזר הוצאות הגנת המבקש לפי סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").

העובדות הצריכות לעניין

- ביום 16.9.10 הגישה המשיבה כתב אישום נגד המבקש, המייחס לו עבירות של החזקת שטר מזויף לפי סעיף 462(2) לחוק העונשין ועבירה של קבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין.
- על פי עובדות כתב האישום, ביום 30.4.09 נכנס המבקש לחנות ציינג'ל ברחוב גאולה בירושלים, השייכת למר דוד גרינבאום. המבקש שאל את חלפן הכספים, מרחיים פירר (להלן: "**פירר**") ששהה אותה עת בחנות, מהו שער ההמרה של הדולר, ולאחר שנענה ביקש להיוועץ באחיו. המבקש יצא את החנות ושב כעבור מספר דקות, כשבאמתחתו \$2,500 ארה"ב מזויפים, הציג מצג שווא לפיו מדובר בשטרות אמתיים וביקש להמירם בכסף ישראלי. על סמך מצג השווא, נתן פירר למבקש סכום של ₪10,275 עבור השטרות המזויפים. במעשיו אלה, נטען, החזיק המבקש בשטר הנחזה כשטר כסף, בודעו שהשטר זויף ואין בידו להוכיח הרשאה או הצדקה כדין, וכן קיבל דבר במרמה.
- המבקש כפר במיוחס לו בכתב האישום, והוא זוכה בהכרעת הדין מיום 12.2.13, לאחר שקבעתי כי לא עלה בידי המאשימה להוכיח, כי הנאשם הוא אשר נכנס לחנות והחליף את הכסף.
- עתירת המבקש נסמכת על שתי העילות המעוגנות בסעיף 80 לחוק העונשין. האחת- שלא היה יסוד להאשמה בעניינו של המבקש, והשנייה- קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי. ביחס לעילה

עמוד 1

- הראשונה נסמך ב"כ המבקש על הטענה, כי כתב האישום הוגש מבלי שנמצאו ראיות לכאורה לביסוס האישום. לדידו, התיאור הראשוני שמסר פירר אודות זהותו של מחליף השטרות המזויפים, לא תאם לתיאור של המבקש. כך גם, נמסר תיאור לגבי אדם שאינו המבקש על ידי עד ראיה, יעקב שפרונג (להלן: "שפרונג"), הדומה במהותו לתיאורו של פירר, אשר כאמור אינו תואם את תיאורו של המבקש.
5. באופן חליפי, טוען ב"כ הנאשם לזכאות המבקש לפיצוי בשל קיומן של נסיבות אחרות. בגדרה של חלופה זו, טוען ב"כ הנאשם, יש לתת את הדעת לרשלנות גורמי החקירה, אשר חדלו מלחקור את העובדות לאשורן עוד טרם הגשת כתב האישום וכן בשל הימשכות ההליכים בתיק.
6. בהחלטתי מיום 4.11.13 קבעתי כי על המשיבה להגיב לבקשת המבקש בתוך 30 ימים. הלה הגישה ביום 2.12.13 בקשת ארכה למשך 20 ימים במתן התגובה. ביום 3.12.013 ניתנה החלטה "כמבוקש".
7. המשיבה הגישה תגובתה אך ביום 2.1.14, בה ביקשה לדחות את בקשת ב"כ הנאשם מאחר שלטענתה לא נפל כל פגם בהתנהלותה של המאשימה.

דין

8. סעיף 80 לחוק העונשין קובע בלשונו כדלקמן:

"הוצאות ההגנה מאוצר המדינה"

(א) משפט שנפתח שלא על דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, בסכום שייראה לבית המשפט....."

סעיף זה מונה שתי עילות אשר בהתקיימותן עשוי נאשם שזוכה בדין לזכות בפיצוי: היעדר יסוד להאשמת הנאשם או התקיימותן של נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי.

9. על מנת שניתן יהא לומר כי לא היה יסוד להאשמת המבקש, יש לבחון האם היה בחומר החקירה, אשר עמד לנגד לעיני התביעה עובר להגשת כתב האישום, כדי לשכנע כי קיים סיכוי סביר להרשעתו בבית המשפט (ר' למשל בג"צ 2534/97 ח"כ ירב ואח' נ' פרקליטת המדינה ואח', פ"ד נא(3)(1) ובגדרו קבע בית המשפט, בין היתר, את הדברים לקמן:

כתב-אישום אמור להיות מוגש באותם מקרים שבהם משוכנע התובע כי קיים סיכוי סביר להרשעה... את המסקנה כי קיים סיכוי סביר להרשעה, בידי התובע לקבל על-פי בחינה כפולה של חומר הראיות הגולמי והערכת סיכויי ההרשעה על פיו....

בית המשפט בוחן את השאלה אם מתוך מכלול חומר החקירה ניתן יהיה לשלוף בסוף ההליך השיפוטי תשתית עובדתית מרשיעה... מכל אלה יוצר לעצמו בית המשפט תמונה כוללת באשר לפוטנציאל הראייתי הטמון בחומר החקירה, כלומר, אם קיים סיכוי סביר שמחומר חקירה זה תצמחנה בסוף המשפט ראיות אשר תבססנה את אשמת הנאשם..." (שם, עמ' 12-13)

10. על הטוען להתקיימות עילה זו להוכיח אי סבירות קיצונית בהעמדתו לדין ואין די בכך כי הנאשם יצא זכאי בדין:

"על בית המשפט לבדוק את שיקול-דעתה של התביעה עובר להגשת כתב האישום נגד אותו נאשם, ורק אם ימצא שמלכתחילה לא היה מקום להעמיד את הנאשם לדין, או מפני שהעובדות הנטענות אינן מהוות עבירה מבחינה משפטית, או מפני שהיה ברור מראש שחומר הראיות שבידי התביעה לא יספיק להשגת הרשעה בפלילים, יהיה מקום לפסוק הוצאות ופיצוי לנאשם על-פי סעיף 80(א) הנ"ל (ר' 1524/93 בנימין מיכאלשווילי נ' מדינת ישראל פ"ד מח(2) 650, 654).

11. מחומר החקירה אשר הוגש לעיוני עולה, כי בנקודת הזמן בה נבחנת התקיימות העילה, היינו קודם להגשת כתב האישום, היו בידי המשיבה די ראיות לצורך העמדת המבקש לדין.

12. אמנם, בהודעתו המשטרית, אשר נגבתה מיד לאחר האירוע, מסר פירר תיאור של החשוד השונה מתיאור המבקש ומספר ימים לאחר מכן, במסגרת עדותו במשטרה, זיהה פירר את מר דותן שאול כמי שהיה מעורב באירוע, כשהוא מטעים כי מדובר באדם בגיל 40-50, קרח בקדמת ראשה ובעל שיערות לבנות- תיאור אשר שונה מתיאור חזותו של הנאשם. גם שפרונג, אשר ראה את החשוד יוצא מן החנות ונכנס לרכב, ציין בעדותו במשטרה, כי אותו חשוד היה בגיל 50 לערך, בעל שיערות לבנות ובעל מבנה גוף רזה- תיאור הדומה במהותו לתיאורו של פירר. בניגוד לפירר, שפרונג לא זיהה את המבקש במסדר זיהוי התמונות.

13. ייתכן, כי התיאור הראשוני בדבר חזותו של החשוד, אשר אינו תואם כלל את חזותו של המבקש וניתן מפי שני אנשים שונים, יש בו כדי לסדוק את התשתית הראייתית שעמדה בפני המאשימה טרם הגשת כתב האישום. יחד עם זאת, אין חולק כי המבקש היה נוכח ביום האירוע בחנות. כן, אין להתעלם מכך, ששפרונג הבחין בחשוד כשהוא נמלט לתוך רכב, שאת מספרו רשם, ובדיעבד נתברר כי אכן מדובר ברכב אליו נכנס המבקש. עוד יש לציין, כי פירר זיהה את המבקש במסדר זיהוי התמונות ובעימות בביטחון גמור, זאת למעלה משבוע לאחר האירוע. בראיות אלו יש כדי להקים סיכוי סביר להרשעה, אף בראי הבעייתיות בסוגיית הזיהוי, ודי בהן כדי להעביר את ההכרעה לידי הערכאה השיפוטית.

14. לאור האמור, לא ניתן לומר כי ההחלטה להעמיד את המבקש לדין, בהסתמך על הראיות שהיו בידי התביעה, לוקה בחוסר סבירות קיצוני ואין ממש בטענת ב"כ המבקש כי כתב האישום הוגש בהיעדר יסוד להאשמה.

15. אף בהתקיים יסוד להאשמה, יש לבחון האם אין נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי והוצאות ההגנה. העילה בדבר נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיצוי מתאפיינת בעמימות, ונועדה היא להקנות לבית המשפט שיקול דעת רחב להגדיר מהן הנסיבות בהן ראוי להורות על מתן פיצוי לנאשם שזוכה (ר' ע"פ 700/00 מאיר טוויל נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4), 450). הפסיקה חילקה עילה זו לשלושה סוגים של נסיבות: "נסיבות שעניינן הליכי משפט בכללם; אופי זיכוי של הנאשם ונסיבותיו האישיות של הנאשם (נסיבות חיצוניות למשפט)" (ר' ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 73, 118), אולם ברי כי רשימת שיקולים זו איננה רשימה סגורה ושומה על בית המשפט לבחון כל מקרה ומקרה בהתאם לנסיבותיו הוא, תוך עריכת האיזון הראוי בין הנזק שנגרם לנאשם בעקבות ההליך הפלילי מול האינטרס הציבורי באכיפת החוק.

16. יצוין עוד, כי אין די בהגדרת הזיכוי כ"מוחלט" כדי להעיד בהכרח על זכות לפיצוי. את מהות הזיכוי יש לשקול בין כלל הנסיבות האחרות (ר' ע"פ 4492/01 עשור נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(3) 734, 742-741).

17. בעניין הנדון, לא מצאתי כי נפל דופי בהתנהלות גורמי החקירה, וסבורתני כי הליכי החקירה מוצו כדבעי. כן, לא מצאתי כי נפלו בהליכי המשפט אי אילו פגמים, המצדיקים השתת פיצויים על המדינה בקטגוריה זו.

זאת, אף בראי העובדה, כי המאשימה בכרה שלא לחזור מכתב האישום לאחר פרשת התביעה, כאשר התשתית הראייתית מטעמה הייתה פרוסה בפניה במלואה, והתחוויר כי היא אינה בנויה לתלפיות.

18. ההליך הפלילי, מעצם טיבו, טומן בחובו הכבדה אישית על הנאשם ומשמעויות כלכליות. יחד עם זאת, אינני סבורה כי במקרה הנדון נגרמו למבקש נזקים חריגים כתוצאה מניהול ההליך, וכפי האמור, אין די בזיכוי, אף מוחלט, על מנת להקים זכות אוטומטית לפיצוי מכוח סעיף 80 לחוק העונשין. עוד יצוין כי במקרים כגון דא, בהם פגיעת המבקש איננה חריגה, יש לנהוג משנה זהירות בפסיקת פיצויים לחובת המדינה על מנת שלא לפגוע באינטרס הציבורי בתפקוד רשויות התביעה והתנהלותן העתידית, ועל מנת להבטיח כי שיקולי התביעה יהיו ענייניים ומקצועיים חלף תקציביים.

סיכום של דברים

19. לאור כל האמור לעיל, אני דוחה את בקשתו של הנאשם לפיצוי מאוצר המדינה על-פי סעיף 80 לחוק העונשין.

ניתנה היום, י"ח שבט תשע"ד, 19 ינואר 2014, בהעדר הצדדים.